

Kirjeitä Suomesta

Tämä Riihimäki, jolla ei vielä ole kaupungin oikeuksia, kuvaa kaupunkia kuitenkin siinä suhteessa, että täällä on puna-aartiilaisilla vankila, nimellä "pakkoystilasto", oikealla nimellä "kidutuslaitos".

Elämä siellä on niin kurjaa ja sanoa ei löydy, jolla sitä kuvaisin.

Ravinnosta ei ole mitään tietoa, joskaan ei enään kuole siellä niin paljon nälkään kuin kesällä. Silloin niitä kuoli ihan sadottain. Kamalaa oli, kun joka päivä ajettiin hautaan alastomia ihmisiä, sinne yhteen kasaan, elvättä omaiset saaneet edes mennä heitä haustamaan. Niin moni vaimo ei saanut nähdä miestään eikä lapset isäänsä, ja kuinka monta neitoa jäi ilman sulhoonsa, kun tapettiin ja kidutettiin näillä kuoliaksi.

Kesällä kun tässä meidän luona oli paljon lehmii ulkona ja ne vangit päästettiin niitä paimentamaan, kuinka sanomattoman onnellisia he olivat, kun pääsivät vähän raittiseen ilmaan. Niin tukehduttava on ilma siellä latoksella, että ei jaksa hengittää. Minun piti kesällä mennä sinne työhön, siellä kun oli paljon sukulaisia ja tuttavuuksia, niin ajattelin että voin vähän salaa kuljettaa heille ruokaa, mutta en voinut olla siellä kuin yhden päivän, se oli niin kurjaa ja se koski niin minun.

Nyt on sentään kaikkein pahin ohi, vaikka näyttääkin elämä sekavalta ja selvittämättömältä. Vaikka istuahan nyt porvarit eduskunnassa ja laatti meille lakejaan, mikäs meillä nyt on hitäniä, kun olette vain, ja teemme mitä käskävät! Niinkuin tiedät, ainahan ne herrat työläisen puolta pitävät, ennenkin, saattikka siten nyt! Tässä vaalien aikana tuli juuri vahnajauhoholastikin, joten ajattelin, että "naisuleivälläkö nyt ihmisen polka petetään, sillä kehoitus oli "äänestäkää siitä, joka on vahnajauhoja toimittanut. Nyt on juuri eduskuntavaalit ovelta, mutta työläiset ovat niin vähissä, että kal-eivät loput mahda mitään. Känsioikeus on sadolta napattu pois, kun käy vaalilistoja tarkentamassa, löytyy siellä kyllä kuolleiden ja tapettujen nimiä, mutta ei elävien työläisten. — Mitä hän porvari sanoois, jos yleisousemuksen päivä olisi juuri vaalipäivä ja tapetut taivaaseen mennessään vetäisivät viivan sosialisteille.

Se siitä tällä kertaa.

S. S., kautta R. G.

Lahti, 5/2/1919.

Rakas ystävä,
Luottaen onneeni yritän kirjettäni perille. En ole uskaltanut kirjoittaa sitten työväenhallinnon aikojen. Niin tuikei toistat ovat otot täällä muuttuneet, että vaan ne, jotka ovat siihen tottuneet, jaksavat elää edelleen. Sanomalehtien kautta olen kuullut mitä täällä on tapahtunut, mutta lukan ei sitä täysin ymmärrä, joka ei ole itse kokenut.

Olimme keväällä 12 vuorokautta sodan jaloissa, sillä tykkiaistelu käytiin juuri tämän meidän kulmakunnan yllte. Kollereissa pillottelimme ja senverran uskalsimme päätämme siellä joskus pistää ulos, että välttäisi ruokaa halme. Ei voi kuvitella kaameutta, jota erinäni sunnuntai-ilta katosin. Lännessä, etelässä ja idässä lounas suuret tulipalot. Veripunaset heikot loimisivat tähän mäen rinteeseen. Tykkituli oli niin ankra, että tämä Salpausselän harjanne vapisi, kiväärin kuulat saivat "viuh" ja kuularuokut rähtivät niin taajaan ettei pauketta erotanut, mutta kuulia satoi sellaisella pauhinalla, kuin ankara rassade heittäytyy maahan. Kuvittelin sitä katsoessani, miten silloin varmaan kaikki rumat henget tanssivat riemutanssia. Se oli niin kauheaa musiikkia elävien olentojen kesällä, että mielen se täytti kauhulla.

Ja mitä tuli sen jälkeen? Kuolemaa, tuskaa, kyynelitä. Voi sanoa, ettei ole huonetta, missä ei ole murhetta, joskin erällä oli onnensa riemujuhla, mutta tuska ja valitus oli niin voimakas, ettei kenkään liene hyvällä omallatunnolla riemuuttanut. Kotimme säily verrat-taan hyvin. Akkunat rikkoutuivat ja kuulta lensi seinistä läpi, mutta reiät ovat pieniä. Huonekaluista särkyi vain sänky.

Niinä aikoina ei kukaan tiennyt toisestaan, ei minulla ollut avistusta, oliko mieheni elossa ja missä. Viisi viikkoa kului, sain kirjeen Kyminlinnasta, jossa hän ilmoitti olevansa sotavankina ja pyysi — leipää. Olkoon kertomatta, mille se tuntui. Huhtikuussa tulee vuosi, kun hän

kotimme oven viimeksi kiinni painoi — ja seitsemän vuotta vielä on pitkä aika.

Sitten itsestäni. Lokakuun 1 p. aukeni minullekin vankilan portti, vaikka en sitä milloinkaan olisi avustanut. Seuraavana aamuna, kun sain jonosta kupillisen hapankaalisoppaa, tuli Emil Salonen, 15-vuotinen puuseppäammattiosaston jäsen, viiden lapsen isä, vastaani, en voinut vaieta, vaan katkerasti itkien sanoin: "Olemme viisitoista vuotta rehellisesti palvelleet työväenliikettä ja tässä on meille pakka siltä." Niitä tunteita on tarpeeton kertoa tai kuvata, mitä tuntee se, joka ei ole pienintäkään rikosta tehnyt ja kuitenkin pidetään vankina ja kohdellaan kuin rikollista.

Kunnallisjärjestö valitsi minut valtuustoon ja siellä olin. Oliko se rikos? —

Nyt olen kuusi vuotta oikein kantakirjaan merkitty "punkki", vailla ihmisen oikeuksia, niinkuin niin monet muutkin.

Paljon on leskiä ja orpoja täällä Suomessa. "Työväen avustuskomitea" punaisten leskiä ja orpoja varten jo jakanut avustusta yli 6,000 mk. Ei siltä paljoa voi antaa, mutta vähäkin apu on hyvä.

Toiste lisää.

R. Pohjola.
K:ttä, R. G.

TOIVOMUKSIA TOVERITTA-RELLE.

Nye, kun Toverittaren levitystyö on parhaillaan käynnissä, on kai sopiva aina tehdä muutamia toivomuksia etupäässä lehden ulkoasuun nähden.

Tämän kirjottaja lukee Toveritarta mielenkiinnolla. Ja onpa oikein ikävä, kun lehti huonon postinkulun tähden jää joskus ajallaan saapumatta. Sen toimitustapa on kiitettävä ja siinä on paljon hyviä kirjoituksia kaikilta aloilta. Mutta olenpa varma että useimmilta jäävät ne hyvät kirjoitukset kokonaan lukematta. Toiset lukevat ne vain puolivälillä. Tämä on pakosta tehtävä, sillä jos joku lehti tuntemattomasta syystä lehti ladotaan, painetaan ja taitetaan siten, että kaikki kirjoitukset ovat hajan. Esim. etusivulta alkava kirjoitus jatkuu jossain takasivulla ja päin vastoin. Tosin aina kirjoituksen keskeyttä hoksautetaan, että se jatkuu sillä ja sillä sivulla. Mutta sen jatkon hakeminen se vasta työllistä on. Saat käänneellä ja pöviritellä lehteä sinne tänne ja ennenkuin sen löydät, on mielenkiinto hävinnyt ja kirjoituksen loppuosa jää lukematta. Tämä voitaisiin välttää, jos kirjoitukset jatkuisivat säännöllisesti sivulta sivulle. Samoin helpottaisi hakemista suuresti se, että lehti olisi nidottu parilla hakasella, kuten esim. Lapossa on nidottu. Lehden säilyttämisenkin olisi sitten helpompaa. Lehti on myös painettu ikäväntarhaalle paperille, yhtä ikävännäköiselle, kuin on työläisnaisen elämä. Toverittaren tarkoitus ei ole kuitenkaan ikävyyttä, vaan lohduttaa ja lohduttaa lukijoitaan joten aen ulkoasukin saisi olla iloisemman näköinen.

Nämä tässä lyhyesti esitetyt muutokset tulisivat tietenkin lisäämään kustannuksia, mutta olen varma että ne korvaantuvat monin kerroin lisääntyvään tilaustamäärän avulla.

Sis: Painattakoon Toverita paremmalle paperille. Järjestettäkään painaminen niin, että kirjoitukset jatkuvat säännöllisesti sivulta sivulle, mikäli mahdollista. Nidottakoon se ja julaistakoon siinä aina silloin tällöin sopivia kuvia päivän tapahtumista, niin ei ole mikään vaikea tehtävä saada Toveritarelle iloa. Toimitustapaan nähden minun persoonallinen mielipiteeni on se että vältettäkään sellaisia toivoton ptkki kertomuksia kuin esim. "Teponnemen asukkaat". Alottaville kirjailijoille pitäisi antaa tilaisuus jollain muulla sopivalla tavalla saada kirjoituksensa julaistuksi.

Toverittaren etua silmälläpitäen,
H. W.

Tehkää ostoksenne niistä liikkeistä, jotka ilmottavat tässä lehdessä

ISÄTÖN LAPSI.

(Jatkoa yhdeksänneltä sivulta)

leen kertomaan. Xiti käski hakea Olli hänen kotiin sillä hänellä oli juuri lämmintä pullaa. Aino tapasi Ollin itkemässä, mutta sai vihdoin monen pyynnön perästä hänet lähtemään kotinsa, jossa Aimon äiti hän-

tä lohdutti sanoen: voi polka-parka, eikö perusta, jos typerät ihmiset o-pettavat lapsiaan tuolla tavoin kohtelemaan viattomia lapsukaisia. Kerran koittaa aika jolloin kaikki ihmiset viisaastuvat ja silloin he eivät sorra toisia osatovereitaan. Aino on oleva sinulle hyvä ja sinä saat kysyä äidiltäsi jos saat mennä hänen kanssaan sosialistiseen sunnuntaitokouluun. Siellä opit tuntemaan hyviä lapsia, jotka eivät sinua kiussa.

Kun Ollin äiti palasi illalla ja kuuli miten hyvän naapurin hän oli saanut, joka ei hänen lastaan sorra, suostui hän mielellään päästämään Ollin sunnuntaitokouluun.

Sittemmin tapaamme Ollin jo isona miehenä innokkaasti ottamassa osaa sosialistiosaston toimintaan. Hän tahtoi kaikesta sydämestään le-vittää sitä aatetta, joka takaa jokaiselle ihmiselle ihmisölkeudet, ja joka valistaa työläisiläisiä ja isä niin etteivät he elvättä heidän lapsensa sorra sorrettuja osatovereitaan, vaan kohtelsivat toinen toisanaan veljinä ja sisarina.

Svea.

Häipynyt unelma

(Jatkoa yhdeksänneltä sivulta)

toisen kerran uhrukseen teki — vankilan kolkkoon tyrmään työnsi tahtonsa kuuliaisen täyttäjän.

Aliina oli hänkin jo komea tyttö, kaunis ja herttainen kuin keväinen päivä.

Majailipa kylässä myös kesävieraana valkolakkinen nuori herra. "Rakastui" tyttöön sydämmensä "koko hehkulla".

Yhdessä seurusteli Aliinan kanssa. Tyttö nuori ja mailman kavaluutta tuntematon uskoi "rakastajansa" sanoihin; ja hänen sydämmensä lämpimästi sykki tuolle nuorelle soreavartalolaiselle herralle.

Tuli syksy. Pois omille maille lähti "rakastaja"-herra, jättäen ikävöivän Aliinan pudottamaan pettymyksen hyttävää kyynelitä.

Pois oli kulkenut kolikko talvi. Vaihnutun oli pyry ja viima lämpöiseen eloa uhkuvaan kesään — vaihtunut tuisku ja pakkanen vihottavan nurmikon tuoksuun ja lehdikön vienoon kesäiseen huminaan. Aaltoilevan järven tuuhideen lehtipuiden varjoamaan ruohikkoista rantaa astelee kalpea nuori nainen kanttaen käsivarsillaan sinisilmäistä pienokaista. Hän se oli, Aliina, hyljätty, peetty tyttö. Kovin hän oli entisestään muuttunut. Ennen niin rusoittavat poskensa olivat nyt kellahtavan kalpeat — haikaa pettymyksen ja surun kalvat. Ennen niin heiloisissa silmissä kuvastui nyt suruinen synkkä katse, riutuva ja synkkä kuin sammunut hiillos. Seisahtuu äkkiä tyttönsä ja kääntäen katseensa päin puiden välistä hämmöttävää mökkiä, hän katkonaisin sanoin huohaltaen virkkoo:

— Tuolla on kotini — harmaa, matala mökki sammaltuneine olkikattoineen. Siellä synnyin, kasvoin, vartuin. Näin vanhempieni taistelut elon hyrskyvässä aallokossa — otiipa vartuttuani itsekin osaa niihin. Paljon he minua rakastivat, paljon uskoivat minusta... mutta minä heille vaan pettymystä ja surua pal-kaksi saatoin... Katala petos, viekkaus eloni kuihdutti, raateli kuin korven viili peto. Vieraiden ihmisten pilkka ja ylenkatse on ollut oma osani... Kauni-

min en enää niitä kuule enkä näe. Kohta on sammuva kuihtunut riutuva elämäni. Tuolla vä-reilevän järven viileässä sylissä unohtuvat huolet, pettymykset ja vaivat. Vellamon kaiuttaessa kanteletta ja veden impien tanssissa kuivuu silmistäni polttavat kyynelleet, hähtuu pois synkät surut ja tuskat, jotka karmivat sydänalaani... Hyvästi kotini; hyvästi vanhempani — teidän surujanne ja taistelujanne en kohta enään näe...

Hänen äänensä raukesi hiljaiseen kähinään. Heitti suutelon käsivarsillaan lepävään pienokaisen poskille, ikistäten hänet samalla lujasti vasten rintansa...

Kuului kumea loiskahdus. Järven tyveneen pintaan syntyneen uoman pian takaisin ponnahtava lainelma peitti umpeen luoden hyljättyjen haudan.

Lasten kohtalon katkera muisto yhdessä kalvavan taudin kanssa isää nyt yhä lähemmäksi hautaa työntää. Äiti kivellä istuen, murhemiellä muistaen rakastetunjensa sortumista elämän hyrskyvässä aallokossa, yhä synkin katsein ympärilleen vilkkuu. Punte ja elämisen epävarmuus päivä päivältä yltyy, mutta rauennut on tyhjään toivo lapsien tuomasta turvasta... Se oli häipynyt unelma.

NAIMA-ILMOTUKSIA

TYTÖT HUOMATKAA!

Ollisiko yhtään tyttöä eli vanhaa-pilkaa, joka olisi halukas kirjelahtoon kanssani tarkoituksella tutustua toisimme josta voisi olla seurukse-na avoillitto. Minä olen itse mieltynyt maaselellään joten toivo ainoastaan sellaisen ottavan tämän huomioon jotka olisivat halukkaat asumaan maaseudulla. — Olen 30 vuoden ikäinen siivo nuori mies joka on kyllästynyt nuoren miehen elämään. Valokuvat vastaan valokuvilla ja kirjeet kirjellä. Kirjottakaa osoitteella:

Elämäntoveria Vailla,

Box 98,

Astoria, Ore.

HEI! TYTÖT HUOMATKAA!

Kaikki Rentolan isännät julistavat emännän paikan tyttöjen haettavaksi. Kaikki ehdot ja palkkavaatimukset ovat ikkhetettävä sille ennen vapunpäivää allaolevalla osoitteella:

D. H. Rentola
N. N. Rentola
D. S. Rentola
E. A. Rentola

Wirta's Tie Camp 7

Navarro, Cal.

VAPAATARJOUS

Hengenahdistusta kärsiville.

Uusi parannuskeino jota kaikki voivat käyttää kodissaan ilman huolta tai ajanhukkaa. Meillä on uusi keino joka parantaa hengen ahdistuksen ja haluamme että tekin sitä koettaisitte meidän kustannuksellamme. Ei tee mitään eroa, jos sairautenne on jo pitkäaikainen taikka hiljan kehittynyt, jos se on ajottainen taikka pitkäikäistä laatuun, teidän olisi kaikessa tapauksessa tilattava tarjolla oleva vapaa kokeenne. Ei tee mitään eroa minkäläisessä ilmaluonassa asutte, mikä hieneekin ikänne tai työenne, meidän parannuskeinoimme voi heti auttaa teitä.

Erittäinkin haluaisimme lähettää apunne sulle, jotka ovat toivoton sairautesuhteeseen, jossa vesi ruiskeet, höyrytykset, opiumi valmistukset ja "patentti savut" y. m. parannuskeinoit ovat olleet hyödyttömiä. Me haluamme näyttää kaikille omalla kustruksellamme että meillä on keino jolla voidaan parantaa vaikenkin hengenahdistus, kärsivä ääni, ja kaikki äkilliset taudin kohtaukset.

Tämä vapaa tarjous on liian tärkeä laimin jättää ainoatakaan päivä. Kirjottakaa heti ja alkakaa käyttämään keinoimme hyväksenne. Aikaa lähetetkää rahaa. Ainoastan tämä kuponki, lähetetkää se jo tänään.

FRONTIER ASTHMA CO., Room 1549-T, Niagara and Hudson Sta., Buffalo, N. Y.

Lähetetkää vapaa koe osoitteella: